

הפטרה מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

הפטרת פרשת בהר

ירמיהו פרק לב, פסוקים ו - כז

בפרשת השבוע נאמרו המצוות הנוהגות במכירת קרקע בארץ ישראל, כמו חזרת הקרקע ביובל, וגאולת הקרקע על ידי הקרובים, ומפטירים בפרשה זו העוסקת בקניית קרקע על ידי ירמיהו הנביא. וכן מוזכר בפרשה ענין השמיטות והיובל, ובהפטרה זו מוזכר ענין גלות בבל, שהיתה מחמת שלא שמרו את שנות השמיטה כראוי:

נבואה זו נאמרה בסוף ימי בית המקדש הראשון, כאשר כבר צרו הכשדים על העיר ללכדה. (פרק לב, ו) ויאמר ירמיהו, לאחר נבואות רבות שהתנבא על חורבן הבית וגלות ישראל, הנה דבר ה' אלי לאמר, בנבואה המראה שלאחר הגלות עוד ישובו ישראל לארצם. (ז) הנה חנמאל בן שלם דודך בא אליך, לאמר - וכך יאמר לך, קנה לך את שדי אשר בענתות, כי לך משפט הגאולה לקנות, כלומר, אפילו אם היה אדם אחר קונה את השדה מיד חנמאל, היה ראוי שירמיהו קרובו יקנה את השדה מיד אותו אדם זר, וכל שכן שראוי שכאשר חנמאל עצמו רוצה למכור את השדה, יקנה אותה ירמיהו. ואמנם לא ידע עדיין ירמיהו האם כל הנוסח הזה הוא מדברי חנמאל, שעתיד לומר לו, או שסיום הדברים 'כי לך משפט הגאולה לקנות' זהו ציווי מאת ה'. (ח) ויבא אלי חנמאל בן דדי, כדבר ה' - ביאתו היתה כדבר ה', שהתנבא שיבוא ואכן בא אל חצר המטרה - אל בית האסורים [שם היה ירמיהו כלוא בציווי צדקיהו מלך יהודה, על כך שהתנבא שירושלים תיפול ביד הכשדים שצרו עליה], אך דיבורו של חנמאל לא היה כדבר ה', אלא ויאמר אלי חנמאל, קנה נא את שדי אשר בענתות, אשר בארץ בנימין, כי אדם זר לא ירצה לקנות את השדה כיון שבשנת היובל תחזור השדה ליד היורשים, ולך אין חשש כזה, כי לך משפט הירשה של שדה זו, וכן אדם זר לא ירצה לקנות את השדה מחשש שיבוא קרובו של המוכר ויגאל את שדהו, וגם חשש זה לא שייך אצלך, שהרי ולך הגאולה, ולכן קנה לך את השדה, כי תרויח בכך. ומסיים ירמיהו ואומר, כאשר שמע שחנמאל אומר לו לקנות את השדה מצד הרווח הממוני, ולא מחמת שלו משפט הגאולה, ואדע, כי מה שנאמר לו בנבואה לקנות את השדה מחמת שלו משפט הגאולה, לא היתה זו נבואה שכך עתיד חנמאל לומר לו, שהרי אמר לו דברים אחרים, אלא דבר ה' הוא - הרי זה ציווי מאת ה' לקנות את השדה. (ט) ואקנה את השדה מאת חנמאל בן דדי אשר בענתות, ועשה את כל הקנינים השייכים בקרקע, ואשקלה לו את הכסף, והיה זה סכום רב, שבעה שקלים, וכל 'שקל' הוא 'מנה', שהוא מאה זוז, ועשרה הכסף - עשרה סלעי כסף. (י) ומלבד קנין הכסף עשה גם קנין שטר, ואכתב את מעשה הקנין בספר, ואחתם, ואעז עדים על קנין השטר, וגם הזמין את העדים לקנין הכסף, ולכן ואשקל פעם נוספת את הכסף במאזנים, בפני העדים. (יא) ובזמנם היו נוהגים לכתוב שני שטרות על מכירת קרקע, א. שטר מפורט שבו נכתב שפלוני מכר שדה זו לפלוני ביום פלוני, ושם היו כותבים גם את מצוות התורה הנוגעות למכירת קרקע, כמו נתינת הכסף, וחזרת הקרקע ביובל לבעלים, ומספר שני התבואות שיש לו לאכול וכדומה, וספר זה היה חתום וסגור ומונח למשמרת. ב. שטר קצר שבו כתבו רק שפלוני קנה את השדה והרי היא שלו, וספר זה היה גלוי ביד הקונה להראות לכל שהקרקע שלו, שלא יצטרך להוציא בכל פעם את הספר החתום, ואקח את ספר המקנה - שטר הקנין, את השטר החתום, שבו כתובים גם המצוה והחקים של מכירת הקרקע, ואת השטר הגלוי. (יב) ואתן את הספר הגלוי, ואת ספר המקנה החתום, אל ברוך בן נריה בן מחסיה, כי הוא האריך ימים וחי זמן רב אחרי ירמיהו, וכששבו לארץ ישראל נתן את השטרות ליורשי ירמיהו, ועשה כן לעיני חנמאל דדי, ולעיני העדים הפתבים בספר המקנה, לעיני כל היהודים הישבים בחצר המטרה. (יג) ואצוה את ברוך לעיניהם, לאמר. (יד) כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל, לקוח את שני הספרים האלה, את ספר המקנה הזה, ואת החתום ואת ספר הגלוי הזה, ואף שברוך כלל את הגלוי משאירים במקום שקל להוציאו משם, ונתתם - תן את שני השטרות הללו בכלי

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של ארגון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך! להצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

חָרַשׁ סגור, כי לא יצטרך את השטרות הללו בזמן הקרוב, לְמַעַן יַעֲמְדוּ [-לְשִׁמְרוּ השטרות] יָמִים רַבִּים. (טו) פִּי כֹה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, עוֹד יִקְנוּ בְּתִים וְשָׂדוֹת וְכַרְמִים בְּאֶרֶץ הַזֹּאת. (טז) וְאֶת־פֶּלֶל אֶל ה', אַחֲרֵי תִתִּי אֶת סֶפֶר הַמִּקְנָה אֶל בְּרוּךְ בֶּן נְרִיָּה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִחְשְׁבוּ שֶׁתְּפִילְתּוֹ הִיא מַחֲמַת שִׁקְשָׁה בְּעֵינָיו הוֹצֵאת הַמָּמוֹן עַל קִנְיַת הַשָּׂדֶה, לִכְן הַתְּפַלֵּל רַק לְאַחַר סִיּוּם הַקְּנִיָּה, לֵאמֹר. (יז) אֲהֵה אֲדֹנָי אֱלֹהִים, הִנֵּה אֲתָה עֹשִׂית אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְאִז קִבַּעַת אֶת חוֹקֵי הַטֶּבַע הַקִּיּוּמִים בְּעוֹלָם, בְּכַחֲךָ הַגָּדוֹל בְּרֵאת אֶת הָעוֹלָם, וּבְזִרְעֶךָ הַנְּטוּיָה אֲתָה מְקִיּוּמוֹ תִּמְיֵד, וְכִיוּן שֶׁכֵּל חוֹקֵי הַטֶּבַע בָּאִים מִמֶּךָ, אִם כֵּן לֹא יִפְּלֵא מִמֶּךָ כָּל דָּבָר, וְאִפִּילוֹ דְּבָרִים הַסּוֹתָרִים אֶל הַנְּהַגַת הַטֶּבַע. (יח) וּמִלְבַּד הַהֲנַהֲגָה הַטֶּבַעִית יֵשׁ לְךָ הַנְּהַגָה מִיּוֹחֶדֶת עִם בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁאֲתָה מַחֲשִׁיב אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת כְּשֶׁלֶּשֶׁלֶת אַחַת מִחוֹבְרַת, וּמִכַּח זֶה אֲתָה עוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֱלֹפִים - לְאַלְפֵי דוֹרוֹת לְאַחַר עֲשִׂיַת הַמַּעֲשֶׂה הַטוֹב, וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם, כְּאִשֶׁר הֵם מִמְּשִׁיכִים בְּדַרְכָם הָרַעָה שֶׁל אָבוֹתָם, הָאֵל הַגָּדוֹל, הַכוֹלֵל אֶת כָּל הַסִּיּוּבוֹת וְהַמְּסוּבָבִים לְמָה שֶׁקּוֹרָה בְּעוֹלָם, הַגְּבוּר בְּשִׁידוּד מַעֲרֻכוֹת הַטֶּבַע בְּדֶרֶךְ נֶס, ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ, כִּי הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הַצְּבָאוֹת בַּהֲנַהֲגוֹתוֹ הַכִּלְלִית. (יט) וּמִלְבַּד הַהֲנַהֲגָה הַמִּיּוֹחֶדֶת עִם בְּנֵי הָאָדָם בְּאוֹפֵן כִּלְלִי, יֵשׁ גַּם הַנְּהַגָה מִיּוֹחֶדֶת לְכָל אָדָם בְּפָנָיו עֲצֻמוֹ, כִּי הַגַּם שֶׁאֲתָה גֹדֵל הַעֲצָה, בַּהֲנַהֲגַת כָּלל הָאֲנָשִׁים מִתְּחִילָתָם עִם סוֹפָם, וְרַב הַעֲלִילָה, לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהַנְהִיג כָּל אָדָם כְּפִי פֶרְטוֹת מַעֲשָׂיו, שֶׁלְּפַעֲמִים הֵם מִשְׁתַּנִּים מִהַמַּעֲשִׂים הַכִּלְלִיִּים, וְאִז גַּם הַהֲנַהֲגָה אִתּוֹ שׁוֹנָה, אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פִּקְחוֹת עַל כָּל דְּרָכֵי בְּנֵי אָדָם, הֵן הַכִּלְלִיִּים וְהֵן הַפֶּרְטִיִּים, לִיתֵת לְאִישׁ כְּדֶרְכֵּיו, אִם דֶּרֶךְ טוֹבָה אוֹ רַעָה, וְכִפְרֵי מַעֲלָלָיו, בְּמַחֲשֻׁבוֹתָיו וּבְמַעֲשָׂיו. (כ) וְתִחִילָה מוֹכִיחַ אֶת הַשֶּׁבַח הָרַאשׁוֹן שֶׁהַזְכִּיר, בְּבִרְיַאת הָעוֹלָם וְיִצִּירַת חוֹקֵי הַטֶּבַע, וְדָבָר זֶה נִיכָר אֲשֶׁר שְׁמַת אֲתוֹת וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאֲתָה עֲדִיין עוֹשֶׂה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים עִם יִשְׂרָאֵל לְךָ שֵׁם פִּיּוֹם הַזֶּה, וְדָבָר זֶה מוֹכִיחַ עַל בְּרִיַאת הָעוֹלָם, כִּי רַק מִי שֶׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם וְיִסַּד אֶת חוֹקָיו יִכּוֹל לְשַׁנּוֹת אוֹתָם כְּרַצוֹנוֹ, וּבִיִּשְׂרָאֵל וּבְאָדָם - וּבִין יִשְׂרָאֵל וּבִין שָׂאֵר אוֹמוֹת הָעוֹלָם הַשִּׁיגוֹ אֶת נְפִלְאוֹתֶיךָ, וְתַעֲשֶׂה לְךָ שֵׁם פִּיּוֹם הַזֶּה, שֶׁהַכֵּל יוֹדְעִים שֶׁאֲתָה הַבּוֹרָא וְהַמְּשַׁגִּיחַ, וְלֶךְ הַיְכוּלַת וְהַרְצוֹן. (כא) וְעַתָּה מוֹכִיחַ אֶת הַהֲנַהֲגָה הַמִּיּוֹחֶדֶת עִם כָּלל הָאֲנָשִׁים כְּפִי הַשְּׁתִלְשׁוֹת הַדּוֹרוֹת, וְתִצֵּא אֶת עַמֶּךָ, אֶת יִשְׂרָאֵל, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּאֲתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה, וּבְאִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמִזְרָא גָדוֹל. (כב) וְתִתֵּן לָהֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאָבוֹתֶם לִיתֵת לָהֶם, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ, וְנִתְּנָה זֶה הִיָּתָה מִצַּד הַחֶסֶד שֶׁשִּׁמַּרְתָּ לְאָבוֹתָם. (כג) וְעַתָּה מוֹכִיחַ אֶת הַהֲנַהֲגָה הַפֶּרְטִית שִׁישׁ לְכָל אָדָם בְּפָנָיו עֲצֻמוֹ, וּבְבָאוֹ יִשְׂרָאֵל וְיִרְשׁוּ אֲתָה, וְלֹא שְׁמַעוּ בְּקוֹלְךָ, וּבְתוֹרַתְךָ לֹא הִלְכוּ, אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ, וְתִקְרָא אֲתָם אֶת כָּל הָרַעָה הַזֹּאת, הַמְּפּוֹרְטַת לְהֵלֵךְ. (כד) הִנֵּה הַסְּלִלוֹת שֶׁל הָאוֹיֵב, עֲלִיהֶם הוּא מִטְּפַס כְּדִי לְלַכּוֹד אֶת הָעִיר מִמְּקוֹם גְּבוּהָ, כִּבְרָא בָּאוֹ אֶל הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם לְלַכְדָּהּ, וְהָעִיר בִּין כֶּךָ כִּבְרָא נִתְּנָה בְּיַד הַפְּשָׁדִים הַנְּלַחֲמִים עֲלֶיהָ, גַּם לְלֹא הַסּוֹלְלוֹת, מִפְּנֵי הַחֶרֶב, וְהָרַעַב, וְהַדָּבָר, וְאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ בְּנִבְאוֹהָ, שִׁיבֹאוּ הַכַּשְׂדִּים עַל יְרוּשָׁלַיִם, הִנֵּה, וּמַחֲמַת כָּל זֶה מוֹכֵרַח שְׁבוּדָאֵי תִימְסַר הָעִיר בְּיַד הַכַּשְׂדִּים, וְהִנֵּךְ רָאָה אֶת כָּל זֶה, וְלִכֵּן פִּלֵּא הַדָּבָר בְּעֵינָיו. (כה) וְאֲתָה אֲמַרְתָּ אֵלַי, אֲדֹנָי אֱלֹהִים, קִנְהָ לְךָ הַשָּׂדֶה בְּכֶסֶף, וְהָעֵד עֲדִים, וּמִכֶּךָ נִשְׁמַע שֶׁעוֹד תִּהְיֶה הָאָרֶץ מִיּוֹשְׁבֵת, וְהָעִיר הִרִי כִּבְרָא נִתְּנָה בְּיַד הַפְּשָׁדִים, וְאִם כֵּן יֵשׁ כְּאֵן שְׁנֵי דְּבָרִים הַסּוֹתָרִים זֶה אֶת זֶה. (כו) וְיִהְיֶה דָּבָר ה' אֶל יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר. (כז) הִנֵּה אֲנִי ה' אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר, וְלִכֵּן עַל אֶף שֶׁבַּהֲשַׁחַה הַפֶּרְטִית עַל מַעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם נִגְזַר דִּינָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְגַלוּת וִירוּשָׁלַיִם תִּחְרַב, אֲךָ מִצַּד הַהֲנַהֲגָה הַכִּלְלִית שֶׁל ה', שֶׁהוּא אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר וּמִנְהִיג אֶת הָעוֹלָם כְּפִי הַהֲנַהֲגָה הַכוֹלְלַת הַמַּקְשֶׁרֶת אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת, הִרִי לֹא יִשְׁתַּנֵּה רַצוֹן ה' שֶׁהָאָרֶץ תִּהְיֶה מִיּוֹשְׁבֵת בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, הַמְּמַנִּי יִפְּלֵא כָּל דָּבָר, וְהִרִי אִין דְּבָר שֶׁנִּבְצַר מֵה', וְלִכֵּן עַל אֶף שֶׁעַתָּה יִגְלוּ יִשְׂרָאֵל וְתִחְרַב יְרוּשָׁלַיִם, עוֹד יִשִּׁיב ה' אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם, וּבְקִנְיַת הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמְאֵל נִרְמַז הַדָּבָר, כִּי עוֹד עֵתִידָה הָאָרֶץ לְהִתְיַשֵּׁב, וְיִגְאֵל ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִגְּלוֹתָם:

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

02-5005321